

Nieuwsbrief ERF Updates - Nummer 06, 2018

Nummer 6, 2018

Redactie: mr. F.M.H. Hoens.

INHOUDSOPGAVE

Hof

[Gerechtshof 's-Hertogenbosch, ECLI:NL:GHSHE:2018:818](#) 27-02-2018

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2018:2000](#) 27-02-2018

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2018:1769](#) 22-02-2018

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2017:4137](#) 28-11-2017

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2017:2016](#) 30-05-2017

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2016:3895](#) 27-09-2016

Rechtbank

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant, ECLI:NL:RBZWB:2018:1118](#) 20-02-2018

[Rechtbank Overijssel, ECLI:NL:ROVE:2018:644](#) 08-02-2018

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant, ECLI:NL:RBZWB:2017:8730](#) 19-04-2017

RECHTSPRAAK

Geschil over schenkingsverbod in testamentair fideïcommis de residuo. Processueel ondeelbare rechtsverhouding.

Vader is in 1996 overleden. De erfdelen van zijn kinderen heeft hij belast met een fideïcommis de residuo, voor het geval zij kinderloos overlijden. Daarbij heeft erflater bepaald dat de bezwaarde 'niet bij schenking' over het bezwaarde vermogen kan beschikken 'anders dan aan personen die afstammelingen van mij zijn'.

Kind X heeft aan haar zuster Y (ook erfgenaam van vader) twee (herroepelijke) schenkingen gedaan, onder de opschortende voorwaarde van (onder meer) het overlijden X. Y is enig erfgenaam van X.

Na het (kinderloos) overlijden van X stelt een ander kind (Z) dat X niet bevoegd was tot deze schenkingen ter zake des doods, althans dat de schenkingen in strijd zijn met de goede trouw. Volgens Z is het fideïcommissaire erfdeel uit vaders nalatenschap onvervreemd en onverteerd aanwezig.

Het hof komt aan een inhoudelijke beoordeling nog niet toe, vanwege procesrechtelijke onvolkomenheden. Er is sprake van een processueel ondeelbare rechtsverhouding, zowel ten aanzien van de vraag of de schenkingen geldig zijn als ten aanzien van de (kennelijke) vordering van Z tot verdeling van het fideïcommissaire vermogen. Het hof stelt Z in de gelegenheid de niet opgeroepen personen – de andere verwachters en de executeur en bewindvoerders indien nog in functie – als partijen in het geding te betrekken (art. 118 Rv).

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 27-02-2018

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2018:2000

Zaaknummer: 200.201.694

Rechters: J.H. Lieber, R. Prakke-Nieuwenhuizen en M.H.H.A. Moes

Wetsartikelen: 118 Rv

RECHTSPRAAK

Erflaatsters vordering op erfgenaam was verjaard. Geen toerekening van (niet meer afdwingbare) schuld.

Bij de afwikkeling van moeders nalatenschap rijzen diverse geschillen tussen de kinderen als erfgenamen. Zo ook over de mogelijkheid van verrekening van een verjaarde vordering van moeder op een van de erfgenamen uit geldlening.

Tussen partijen is niet in geschil dat na verjaring een natuurlijke verbintenis resteert. Tussen partijen is wel in geschil of deze natuurlijke verbintenis moet worden verrekend met hetgeen de betreffende erfgenaam bij verdeling zonder verrekening zou hebben ontvangen.

Volgens het hof kan in dit geval geen sprake zijn van verrekening, reeds omdat de vordering uit geldlening al was verjaard voordat de bevoegdheid tot verrekening bestond (art. 6:131 BW, art. 3:184 BW, art. 4:228 BW). De andere erfgenamen kunnen niet verlangen dat de (niet meer afdwingbare) schuld wordt toegerekend.

Instantie: Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak: 27-02-2018

ECLI: ECLI:NL:GHSHE:2018:818

Zaaknummer: 200.189.953_01

Rechters: B.A. Meulenbroek, Y.L.L.A.M. Delfos-Roy en A.R. Autar

Wetsartikelen: 3:184 BW, 4:228 BW en 6:131 BW

RECHTSPRAAK

Machtiging 'alsnog beneficiair aanvaarden' (art. 4:194a BW) toegewezen.

Erflaatster heeft vijf kleinkinderen tot erfgenamen benoemd. Vier van hen hebben de nalatenschap zuiver aanvaard en verzoeken tijdig machtiging om de nalatenschap alsnog beneficiair te aanvaarden (art. 4:194a BW). De kantonrechter wijst de machtiging toe.

Er is sprake van een onverwachte schuld. Het gaat om een (betwiste) geldlening – van omgerekend ruim 10.000 euro – die de echtgenoot van erflaatster in 1958 is aangegaan tegen jaarlijks 6% rente. De rente is intussen opgelopen tot ruim 300.000 euro. Erflaatster is krachtens huwelijksvermogensrecht hoofdelijk aansprakelijk geworden.

De schuldeisers verweren zich tegen het verzoek en stellen dat de schuld 'in de familie bekend was'. Dit is onvoldoende om aan te nemen dat de huidige generatie, de derde sinds de geldlening, daarvan zou weten. De schuldeisers stellen voorts dat de schuld makkelijk uit de nalatenschap voldaan kan worden. In dat geval hebben de schuldeisers ook geen rechtens te respecteren belang bij verhaal op het privévermogen van de erfgenamen.

Anderzijds is het niet uit te sluiten dat de vordering niet volledig uit de nalatenschap voldaan kan worden. Verzoekers hebben dus wel een belang bij de machtiging.

Instantie: Rechtbank Zeeland-West-Brabant

Datum uitspraak: 20-02-2018

ECLI: ECLI:NL:RBZWB:2018:1118

Zaaknummer: 5934916

Rechters: M.J.M. Klarenbeek

Wetsartikelen: 4:194a BW

RECHTSPRAAK

Erven zetten moeders woning te koop. De ene erfgenaam kan de andere erfgenaam in kort geding niet dwingen tot aanvaarding bod.

Twee broers zijn enige erfgenamen van hun moeder, overleden in januari 2017. De tot de nalatenschap behorende woning en een stuk weiland zijn na het overlijden getaxeerd op 85.000 respectievelijk 32.500 euro. De woning is vervolgens te koop gezet voor 139.000 euro. Daarop volgt een bod op de woning van 110.000 euro.

Broer X vordert in kort geding medewerking van broer Y om dit bod aan te nemen. De voorzieningenrechter wijst de vordering af.

Het verzoek lijkt veel op het verzoek om machtiging voor het te gelde maken van een gemeenschapsgoed ingeval van een gewichtige reden (art. 3:174 BW). Niet als gewichtige reden kan worden aangemerkt de noodzaak om tot een behoorlijke verdeling te komen. Daarvoor dient de weg van artikel 3:185 BW bewandeld te worden. Daarbij komt dat, na verdeling van de vervreemdingsopbrengst, het weiland nog onverdeeld is en bij onenigheid een partiële verdeling slechts desverlangd aan de orde kan zijn indien er gewichtige redenen voor zijn (art. 3:179 BW). Voorts is voorshands niet uitgesloten dat de woning tegen een hogere prijs verkocht kan worden. Al met al ontbreekt het spoedeisend belang bij de onderhavige verkoop en levering zonder instemming van alle deelgenoten.

Instantie: Rechtbank Overijssel

Datum uitspraak: 08-02-2018

ECLI: ECLI:NL:RBOVE:2018:644

Zaaknummer: C/08/212775 / KG ZA 18-7

Rechters: T.R. Hidma

Wetsartikelen: 3:174 BW, 3:179 BW en 3:185 BW

RECHTSPRAAK

Woning erflater dertig jaar onverdeeld en dertig jaar achterstallige huur van erfgenaam. Redelijkheid en billijkheid.

Vader is in 1985 overleden. Drie kinderen zijn zijn enige erfgenamen. Broer 1 woont in vaders woning en heeft een kunsthandel.

In geschil is of een 12-tal schilderijen, die broer 1 onder zich heeft, tot de onverdeelde nalatenschap behoort. Volgens het hof is de rechtbank terecht uitgegaan van de regel dat degene die een goed houdt – vader bij zijn overlijden – vermoed wordt dit voor zichzelf te houden (art. 3:109 BW). Broer 1 heeft het tegendeel niet voldoende aangetoond.

Voorts is in geschil of broer 1 nog huurpenningen verschuldigd is sinds vaders overlijden in 1985. Het hof acht dit in strijd met de redelijkheid en billijkheid die de rechtsverhouding tussen de erfgenamen beheerst (art. 3:166 lid 3 BW).

Broer 1 huurde de woning van vader, maar van meet af aan is het de bedoeling geweest dat broer 1 de woning toegedeeld zou krijgen. Hij heeft zich alle jaren gedragen als eigenaar en alle lasten van de woning gedragen. Kennelijk heeft dit tot aan deze procedure als een stilzwijgende afspraak tussen partijen gegolden. Aldus hebben partijen zich feitelijk gedragen alsof de woning reeds aan broer 1 in eigendom toebehoorde. Partijen hadden overeenstemming over de toedeling, zij het dat zij alleen nog over de waarde van mening verschilden en de toedeling nog moesten voltooien met een levering. De andere erfgenamen hebben voorts tot 2007 gewacht met het aanhangig maken van een verdelingsprocedure. Indien achteraf over meer dan dertig jaren huur zou moeten worden betaald, zou broer 1 daardoor in feite een veelvoud van het bedrag voor de toedeling betalen dan hij zou zijn verschuldigd als de woning aanstonds zou zijn toegedeeld (tegen de waarde bewoond).

Uit het voorgaande volgt ook dat geen sprake is van ongerechtvaardigde verrijking van broer 1.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 28-11-2017

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2017:4137

Zaaknummer: 200.179.452/01

Rechters: E.A. Mink, A.N. Labohm en A.H.N. Stollenwerck

Wetsartikelen: 3:109 BW en 3:166 BW

RECHTSPRAAK

Machtiging tegeldemaking nalatenschapsgoed. Erfgenaam in schuldsanering heeft belang bij spoedige verkoop.

Moeder is in 2007 overleden. In 2013 belandt een erfgenaam in de schuldsanering. Diens bewindvoerder verzoekt met succes machtiging om de woning in de nalatenschap te gelde te maken (art. 3:174 BW).

Er is sprake van een gemeenschappelijk goed waarop hypotheekschulden rusten. Nu de machtiging wordt verzocht in verband met een lopend schuldsaneringstraject, is de rechtbank van oordeel dat de bewindvoerder voldoende belang heeft bij een spoedige verkoop. Ook al zijn de andere erfgenamen zelf al een verkooptraject gestart.

In de omstandigheid dat de bewindvoerder voor verkoop toestemming van de rechter-commissaris nodig heeft, ziet de rechtbank voldoende waarborg dat met een verkoop een zo hoog mogelijke opbrengst zal worden gerealiseerd.

Instantie: Rechtbank Zeeland-West-Brabant

Datum uitspraak: 19-04-2017

ECLI: ECLI:NL:RBZWB:2017:8730

Zaaknummer: C/02/319574 / HA RK 16167

Rechters: Van 't Nedereind

Wetsartikelen: 3:174 BW

RECHTSPRAAK

Sloopkosten van erflaters te verwijderen woonschip zijn vereffeningskosten. Opheffing vereffening toegewezen.

X is de zoon van erflater en zijn enige (beneficiaire) erfgenaam. De nalatenschap moet wettelijk vereffend worden. Tot de nalatenschap behoort een woonschip. Erflater had recht op een ligplaats bij Y. Dit recht is door zijn overlijden geëindigd, waardoor het woonschip verwijderd moet worden. De verwijdering gaat gepaard met de nodige kosten.

Y heeft om opheffing van de vereffening verzocht (art. 4:209 lid 1 BW). De kantonrechter heeft dit verzoek afgewezen, overwegende dat de vereffening al was voltooid. Volgens X is de vereffening nog niet voltooid. Het hof is dit eens met X.

De verplichting om het woonschip te verwijderen en de daarmee gepaard gaande kosten, zijn schulden van de nalatenschap. Het zijn geen schulden in de zin van artikel 4:7 lid 1 onder a BW. Maar tot het – door de vereffening, artikel 4:224 BW – afgescheiden vermogen behoren ook schulden als de onderhavige, die weliswaar pas na het overlijden ontstaan, maar voortvloeien uit een voor erflaters overlijden al bestaande rechtsverhouding of die, zoals hier, de afwikkeling van die rechtsverhouding betreffen. De verplichting om het woonschip te verwijderen is in die zin in elk geval een schuld van de nalatenschap. De sloopkosten zijn redelijkerwijs nodig voor het uitvoeren van de verplichting tot verwijdering van het woonschip en zijn daardoor aan te merken als kosten van vereffening (art. 4:7 lid 1 onder c BW).

De vereffening is dus nog niet voltooid. Volgens het hof kan Y als belanghebbende om opheffing van de vereffening verzoeken. De verplichting tot vereffening strekt tot bescherming van schuldeisers. De vereffening kost geld. Indien de vereffeningskosten een kleine nalatenschap onevenredig zwaar belasten, biedt de wet de mogelijkheid tot opheffing van de vereffening. Daardoor kunnen individuele schuldeisers van de nalatenschap (weer) gebruikmaken van de executiemogelijkheden die hun individueel ten dienste staan ten aanzien van goederen van de nalatenschap (in dit geval het woonschip). Zij kunnen zich niet verhalen op het eigen vermogen van de beneficiaire erfgenaam (art. 4:184 BW). Partijen zijn het eens dat het woonschip zonder ligplaats weinig waard is. Deze geringe waarde (versus de

sloopkosten) geeft het hof aanleiding om de vereffening op te heffen.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 22-02-2018

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2018:1769

Zaaknummer: 200.220.830

Rechters: J.H. Lieber, E.H. Schulten en G.J. Rijken

Wetsartikelen: 4:7 BW, 4:184 BW, 4:209 BW en 4:224 BW

RECHTSPRAAK

Gestrande verdeling huwelijksgemeenschap en verbeuren aandeel door verzwijging (art. 3:194 BW).

X overlijdt in 2013 en laat zijn echtgenote Y achter. X is in 1988 gescheiden van A. A en X waren in gemeenschap van goederen gehuwd. De verdeling van de huwelijksgemeenschap verzandde. X werd veroordeeld tot het geven van inzage in de omvang van de huwelijksgemeenschap en verbeurde ter zake dwangsommen jegens A. A heeft vervolgens geen stappen ondernomen om de verdeling verder te brengen.

Na het overlijden van X benadert Y A voor de verdeling van een perceel in Suriname dat nog altijd tot de ontbonden huwelijksgemeenschap zou behoren. A beroept zich op artikel 3:194 lid 2 BW (verbeuren aandeel door verzwijging). Het hof wijst dit af. In de procedure na de echtscheiding heeft X het perceel in Suriname genoemd. A was hier dus mee bekend, maar heeft de verdeling daarvan niet verder nagestreefd.

Het hof zal de verdeling van het perceel alsnog moeten vaststellen en geeft partijen twee opties in overweging: A ontvangt de helft van de waarde of het perceel wordt met gesloten beurzen gesplitst. In het laatste geval kan geen (volledige) uitvoering worden gegeven aan het legaat van X. X legateerde het perceel namelijk aan zijn broer.

In de einduitspraak van 30 januari 2018 (ECLI:NL:GHAMS:2018:326) stelt het hof de wijze van verdeling van het perceel vast. De deelgenoten moeten het perceel splitsen in gelijke delen.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 30-05-2017

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2017:2016

Zaaknummer: 200.191.462/01

Rechters: G.J. Driessen-Poortvliet, H.A. van den Berg en J. Jonkers

Wetsartikelen: 3:194 BW

RECHTSPRAAK

Ouderlijke boedelverdeling en beslag voor niet-opeisbare vorderingen.

Vader laat bij zijn overlijden in 2001 (oud erfrecht) twee kinderen en zijn tweede echtgenote (stiefmoeder) achter. Omdat de kinderen beroep doen op hun legitieme portie wordt de testamentaire ouderlijke boedelverdeling van kracht (art. 4:1167 oud BW). Hierdoor is stiefmoeder exclusief gerechtigd tot de gehele nalatenschap en heeft zij schulden aan de kinderen ter waarde van hun legitieme. Hun vorderingen zijn volgens het testament pas opeisbaar bij het overlijden van stiefmoeder, mede ter verzorging van haar (natuurlijke verbintenis, art. 6:3 BW).

In 2004 lost stiefmoeder kind A al af. Daarna blijkt dat een Zwitserse bankrekening ten onrechte niet is betrokken bij de vaststelling van de vorderingen van de kinderen en slaat de vlam in de pan. De kinderen leggen ten laste van stiefmoeder conservatoir derdenbeslag bij de notaris. Stiefmoeder is hoogbejaard (94), heeft beschikking over de onbelaste verkoopopbrengst van de woning (1.285.000 euro), ontvangt AOW en nabestaandenpensioen, woont in een verzorgingshuis en schenkt aanzienlijk aan derden. In kort geding weigerde het hof het beslag op te heffen (Hof Amsterdam 3 juni 2014, ECLI:NL:GHAMS:2014:2007). Daarop beantwoordde de Hoge Raad de vraag of de niet-opeisbaarheid van de vorderingen aan het beslag in de weg lag, ontkennend (HR 24 juni 2016, ECLI:NL:HR:2016:1271).

Het onderhavige arrest dateert van kort daarna. Het hof acht – net als het hof in kort geding, ECLI:NL:GHAMS:2014:2007 – het belang van de kinderen bij handhaving van het beslag zwaarder wegen dan het belang van stiefmoeder om vrij over het beslagen bedrag te kunnen beschikken.

De vraag of stiefmoeder extra zekerheid moet stellen voor de rente over de vorderingen, beantwoordt het hof voor beide kinderen ontkennend. Kind A heeft voor dit bedrag al een executoriale titel, zodat zekerheidstelling niet meer aan de orde kan komen. Kind B heeft naast zijn beroep op de legitieme, berust in de uitgestelde opeisbaarheid volgens het testament. Daarmee heeft kind B de mogelijkheid aanvaard dat hij bij het overlijden van stiefmoeder niet volledig zou worden betaald. Dit komt voor zijn rekening en risico.

Wat betreft de nagekomen bate – de Zwitserse bankrekening – oordeelt het hof nog als volgt. Geen van de erfgenamen wist van deze bankrekening toen zij de omvang van de nalatenschap na het overlijden vaststelden. Toen de rechter (in 2013) bepaalde dat elk van de kinderen, vanwege het Zwitserse geld, nog ruim 25.000 euro extra toekwam, stond het hun vrij om hier direct aanspraak op te maken. Stiefmoeder heeft vervolgens onvoldoende onderbouwd dat zij, gelet op de in het testament genoemde natuurlijke verbintenis, niet in staat is deze bedragen te betalen.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 27-09-2016

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2016:3895

Zaaknummer: 200.162.413/01

Rechters: A.R. Sturhoofd, G.J. Driessen-Poortvliet en A.V.T. de Bie

Wetsartikelen: 4:1167 oud BW, 441 Rv en 6:3 BW